

CONVIVIUM Broumov 2018

Patnáctý ročník Mezinárodní letní školy duchovní hudby Convivium, pořádané Společností pro duchovní hudbu, se konal v týdnu 11.–19. srpna 2018 poprvé v Broumově. Na tradičním místě v klášteře Želiv proběhla v loňském roce další rozsáhlá vlna rekonstrukcí. Jednoduché ubytování se společným sociálním zázemím se změnilo na hotel vyšší kategorie. S kvalitou se však zvýšila i cena, která byla snad odpovídající pro soukromý výlet, firemní akci, ale pro kurzy se stala neúnosně vysokou. Teprve v průběhu jara se ukázalo, že o akceptovatelné ceně není možné jednat a bylo nutné řešit komplikaci, rozhodnout o novém místě konání.

Výměnou za to se kurzy mohly poprvé uskutečnit v krásném prostředí rozlehlého klášteře benediktinů v Broumově. Klášter byl nedávno restaurován a revitalizován. Areal nabízí pěkné ubytování pro asi 100

osob, v druhém patře dostatek krásných prostorných sálů pro výuku, dílny, baletní sál se zrcadly a klidný park. Jídla se dříve vozila a vydávala v jídelně klášteře. Těsně před začátkem kurzů se otevřela nová klášterní restaurace Baroko (U Tří růží), kde se podávaly obědy a večere. Pokud byste jeli na výlet, restaurace má jako jedna z mála ve městě dobrý standard, otevřeno i po desáté večer, ale také vyšší ceny.

Pro koncertní i liturgické výstupy Convivia se podařilo využít vlastně všech kostelů v Broumově. Při obou nedělních bohoslužbách jsme zpívali v děkanském kostele sv. Petra a Pavla. Na první neděli po příjezdu jsme nacvičili dvě písně

O death, where is thy sting? Duet o smrti vyžaduje adekvátní dress code. Ondřej Šmíd a Jakub Burzyňský na zkoušce.

Ch. Gounod - Missa Choralis, generálka před závěrečným vystoupením, děkanský kostel sv. Petra a Pavla, Broumov

z notové přílohy Psalteria. Z Benešovského kancionálu eucharistickou *Ráčil paměť zůstaviti* a Michnovu píseň *O Nanebevzetí P. M.* V klášterním kostele sv. Vojtěcha probíhaly jen závěrečné koncerty, protože mše jsou zde jen v neděli večer.

DĚTSKÁ TŘÍDA

Convivium je otevřené jako příjemná forma aktivní dovolené také rodinám s dětmi. Pro děti od 5 let je připraven celodenní program. Hry a zábava se v blocích střídají s nácvikem písniček. Program byl rozšířen o rukodělné umělecké aktivity s písničkářkou **Janou Svobodovou (Březovskou)**, členkou Ztracené kapely, která se věnuje nejruznějším technikám tvoření, vyrábí pěkné šperky a srší nápady.

CHORÁL

pokračování na straně 8

Dp. Josef Martínek

(1888–1962)

Středoškolský profesor náboženství, hudební pedagog, sbormistr a skladatel. Narodil se 18. února 1888 v Praci u Brna. Pocházel z pěti dětí zbožné selské rodiny. Jako malý chlapec se zúčastňoval horlivě poutních slavností a průvodů do Křtin, na Velehrad a do Žarošic. Rodinné prostředí, v němž vyrůstal, dýchalo duchem kubínkovské skromnosti a probuzených ideálů cyrilometodějských. Národní školu navštěvoval v Praci (1894–1899) a už tehdy se přiučil hbitě hře na housle. Podobně ho lákal sborový zpěv na kůru a velebný zvuk varhan.

Všestranně nadán schopnostmi i pilností vstoupil v roce 1899 do primy českého klasického gymnasia a studoval hned od začátku až do maturity vždy s vyznamenáním. Rok poté vstupuje Martínek jako secundán do biskupského chlapeckého semináře na Veveří ulici. Tam se mu záhy dostalo prvního důkladného vzdělání ve hře na klavír a ve zpěvu u prof. Antonína Hromádky, který si Martínka velice oblíbil a svěřil mu brzo hru na varhany v seminární kapli a řízení seminárního pěveckého sboru. Jako student vyššího gymnasia prohlubil Martínek u Hromádky znalost klavírní hry tak, že ještě před maturitou byl schopen přednášet klasická díla světové literatury jako zdatný a nadějný klavírní interpret. Již v chlapeckém semináři komponoval některé menší skladby, například *Tantum ergo* pro smíšený seminární sbor a některé maličkosti po seminární orchestr. Za svého pobytu v tomto semináři se také velmi

spřátelil s Otto Albertem Tichým, pozdějším ředitelem kůru u sv. Víta v Praze.

Mimořádné hudební nadání toleroval i regens chlapeckého semináře Dr. Metod Marvan, který ho několikrát zastihl při komponování v době studia a tu zpravidla mu řekl: „Josífku, už zase píšeš ty paličky? (t. j. noty)? Podobné přestupky však Martínkovi blahosklonně promíjel, protože Martínek byl vždy nejlepší prospěchem. Přísný profesor řečtiny na klasickém gymnasiu Dr. Rudolf Neuhöfer, když nemohl Martínka na nic chytnout při důkladném zkoušení, prohlásil před maturitou v roce 1907: „Bravo, pane Martínku, Vy budete jednou velkým pánem.“

Po maturitě, kterou sloužil s vyznamenáním, vystupil na podzim roku 1907 do brněnského alumnátu. Martínek neobvykle brzo se stal v alumnátě regenschorim a bohoslovecký sbor přivedl k vysoké umělecké úrovni. Jako oddaný žák Hromádkův prohluboval i své hudební vzdělání ještě ve hře na varhany u prof. Edurda Treglera a dostal i povolení k 10měsíčnímu studiu harmonie u Leoše Janáčka na sousední varhanické škole. Martínek se vracel vždy z Janáčkových hodin povzbuzen a s radostí sděloval bohoslovci Inocenci Haňkovi své dojmy o Janáčkově a jeho novátorských metodách. Později u kapelníka Stanislava Živného studoval instrumentaci. Zkušene vedení Živného dalo Martínkovi velmi mnoho. Martínek z těchto poznatků vytvářel ve svých pozdějších skladbách překrásná, stylově čistá a neobyčejně barvitá místa dechových nástrojů a dosáhl tak velmi vysokého stupně instrumentační techniky.

Po smrti vynikajícího dómského varhaníka Františka Musila 28. listopadu 1908 brávil si často Hromádka Martínka do katedrály na Petrov jako zdatného varhanního doprovazeče. Martínek býval tím vždy velmi poctěn a s Hromádkou rád spolupracoval.

Velikým zážitkem v Martínkově životě byl rok 1910. Tehdy se zúčastnil II. Moravské národní pouti do Svaté země. S bohoslovci Karlem Skoupým s Inocencem Hankou byl duší veškerého liturgického zpěvu poutníků, zvláště na palubě parníku Tirolia, takže poutníci na něho dlouho vzpo-

mínali jako na dobrého poutního varhaníka. V té době předváděl s virtuosní lehkostí těžké skladby Beethovenovy.

Po svém vysvěcení na kněze dne 16. července 1911 je poslán na krátký zástup do Otnic jako kooperátor a potom 4. listopadu je jmenován kooperátorem u sv. Mikuláše ve Znojmě. Tam působí do 30. srpna 1915. Už 1. září 1915 nastupuje místo zástupce dómského vikáře na Petrově a brzo stává se kazatelem ve vesně. Zdá se, že za jeho přeložením ze Znojma na Petrov stála v pozadí i přímluva Hromádkova u biskupa Huyna. Vždyť Hromádka po úmrtí Musilově v roce 1908 stále ještě postrádal dobrého varhaníka u petrovských varhan. Vůbec desátá léta tohoto století byla i v životě Hromádkově dobou napětí, úspěchů i nesnází. Hromádka v té době hodně komponoval a na petrovském kůru vyrostly nové kolosální varhany bratří Paštiků v roce 1909. Všeobecně se dlouho vzpomínalo na prof. Musila a uznávaly se jeho improvizáční schopnosti. Byla lítost nad tím, že si na nové varhany Musil již nezahrál, i když se na ně těšil.

Za svého pobytu na Petrově složil Martínek zkoušku profesora náboženství a od roku 1919 do okupace působil jako profesor na 1. České reálce v Antonínské ulici. Své profesorské místo zastával s láskou. Byl zkušený a přísný pedagog, proto s lehkomyšlnějšími studenty a zvláště studentkami, když pozoroval jejich lenivost v učení, si nerozuměl.

Od roku 1919 do roku 1926 byl ředitelem kůru Brně u sv. Michala, kde vychoval, zvláště z řad členů a členek mariánských družin, početný smíšený sbor a založil Cyrillskou jednotu. Od těch dob se stal michalský kůr proslulým hudebními produkcemi i svižným zpěvem lidovým.

Jeho mimořádný talent byl poctěn i tím, že byl dne 6. prosince 1923 jmenován docentem liturgického zpěvu v brněnském alumnátě a zůstal jím do 1. září 1934

Jako středoškolský profesor rád vypomáhal kněžím v duchovní správě jako kněz i jako muzikant. Cvičil pěvecké sbory v rodné Praci, v Blážovicích, ve Slavkově i v Újezdě u Brna. Tam rád jezdil za katechetou Gambou, který často jeho sklad-

pokračování na straně 4

OBSAH

Convivium 2018, Ondřej Šmíd	1, 8
Dp. Josef Martínek, Dp. Antonín Láník	2, 4
„Nemusíte být skvělí, abyste začali, ale musíte začít, abyste byli skvělí.“ Blanka Kolářová	5

Notové přílohy

Vítězové skladatelské soutěže SDH 2018

kategorie mše, ordinárium:

- **Jan Bernátek** (1950) – *Missa Festiva* (1. cena)
Mše pro smíšený sbor, soprán, baryton solo a varhany.

Skladby publikované v minulém čísle *Psalterium* 2/2018:

kategorie moteto:

- **Petr Chaloupský** (1964) – *Lux aeterna* (1. cena)
Krátké moteto pro čtyři hlasy. Skladba (*Světlo věčné ať jim svítí, Pane*) je antifona na *communio* ze mše za zemřelé.
- **Petr Koronthály** (1985) – *In monte Oliveti* (2. cena)
Skladba je ze souboru tří motet: *Responsoria Tenebrarum*.
- **Ladislav Šotek** (1943) – *Ave Maria* (3. cena)
Moteto k obětování ze mše *Missa in honorem sancte Ceciliae*.

kategorie mše, ordinárium:

- **Marek Pavlíček** (1991) – *Ordinarium pro dva (mužské) hlasy acapella* (2. cena)
Kontrapunktická skladba meditativního charakteru díky starodávnému chorálnímu stylu a střídání obsazení.
- **Zdeněk Pololáník** (1935) – *Ordinarium* (3. cena)
Ordinarium s doprovodem varhan pro lid resp. schólu a lid. Jediná jednohlasá skladba v soutěži; prosadila se v konkurenci vícehlasých mší.

Milí čtenáři,

v tomto čísle bych se rád podělil o zážitky z Convivia 2018, o strasti a radosti, co se povedlo a co ne. Čtenář laskavě odpustí populární pojetí místo únavného výčtu skladeb, které se na kurzech studovaly. Convivium proběhlo v Broumově poprvé a to vlastně nedopatřením; protože v Želivě se povedla rekonstrukce, ale rozbily se ceny ubytování (jsou řádově vyšší). Broumovský klášter poskytuje příjemné ubytování, výukové a konferenční prostory, malebnou krajinu a lze jej doporučit pro konání soustředění sboru, kurzy atd.

V minulém čísle jsme se v rozhovoru s francouzským dirigentem Martinem Lebelem dostali k tématu čas. Dnes budeme psát o Martinu Gesterovi, jiném francouzském dirigentovi, ale vlastně to bude také o čase. Martin Lebel si kladl otázky, jak neztrácet čas, když zkouška je vždycky krátká, ale byl schopen nazkoušet Bachovy Janovy pašije za tři krátké zkoušky. Martin Gester je velký hudebník, ale na kurzech boj s časem prohrával. Zamysleme se, v čem tkví velikost dirigenta. Je v odbornosti nebo třeba v nadhledu, pokoře a dobré náladě?

Karol Frydrych připravil medailon ke 130. výročí narození P. Josefa Martína, skladatele, sbormistra a pedagoga. Rovněž z Moravy je článek Blanky Kolářové k výročí hudebního souboru Collegium musicale bonum.

Notová příloha je tentokrát objemná, přestože přináší jen jednu skladbu. Jedná se o vítěznou mši ze soutěže 2018 od Jana Bernátka. Zbylé oceněné skladby vyšly v minulém čísle (2/2018). Více ze soutěže najdete na webu Psalteria.

PŘEDPLATNÉ A ČLENSKÉ PŘÍSPĚVKY

ČÍSLO ÚČTU SDH:

2000558468 / 2010 (FIO Banka).

Platbu laskavě provádějte bankovním převodem. Do zprávy pro příjemce uveďte jméno, pokud znáte své číslo v databázi členů (na stránkách SDH), můžete je uvést. Platbu můžete rychle provést pomocí QR kódu, pokud používáte aplikaci el. bankovníctví ve svém chytrém telefonu.

MINISTERSTVO
KULTURYČasopis vychází s finanční podporou
Ministerstva kultury ČR

PSALTERIUM, revue pro duchovní hudbu
Ročník 12, č. 3/2018

Vychází 4x ročně, vydává Psalterium s. r. o.,
Kolejná 4, 160 00 Praha 6

IČ 26448203, tel. 220 181 295, psalterium@sdh.cz
<http://psalterium.cz>

Redakční okruh: Jaroslav Eliáš, Tomáš Slavický,
Jan Baťa, Martin Bejček, Josef Kšica,
Ondřej Šmíd (šéfredaktor)

Design: Jana Majcherová, Andrea Šenkyříková

Sazba: Martin Šmíd, **Sazba notové přílohy:** Martin Šmíd

Registrace: MK ČR E 17101 ze dne 30. 10. 2006,

ISSN 1802-2774

Vážení přátelé duchovní hudby,

dovolují si požádat o vaše laskavé příspěvky za rok 2018.

Dobrovolné dary, členské příspěvky spolku SDH nebo předplatné časopisu posílejte na uvedené číslo účtu. Předplatné časopisu Psalterium činí 200,- Kč. Členské příspěvky SDH (by měly být) 250,- Kč ročně. Členové dostávají časopis zdarma, mají nárok na bezplatnou prezentaci svých aktivit, volnou sezónní vstupenku na festival SVS, slevu z kurzovného na Convivium a slevy na další akce pořádané SDH. Předplatitelé časopisu Varhaník, knihovny, školy, studenti a jinak potřební mají možnost požádat o zaslání reklamních výtisků zdarma (nebo mohou přispívat částkou dle svých možností).

Ondřej Šmíd, výkonný místopředseda SDH
smid@ondrej.info

by nacvičil a potom Martínka k doprovázení pozval.

Léta třicátá byla v jeho životě skladatelsky nejplodnější. Nových opusů přibývalo a Martínek věrný své pilné houževnatosti hodně pracoval v žánrech nejrůznějších. Po roce 1935 jezdil každou neděli do nového kostela v Blažovicích, kde mival bohoslužby. Společně se svými sourozenci si postavil v Praze dům, kam se přestěhoval a kde strávil i pozdní léta svého života. Jako katecheta vytrvale učil za ztížených podmínek okupace. Není bez zajímavosti, že ještě jako 60letý měl týdně 22 vyučovacích hodin na národních školách v Brně.

Po svém pensionování v roce 1948 uchýlil se do soukromí a v tichém zátíší svého rodiště vytvořil ještě celou řadu pozoruhodných skladeb. Do pozdních let života nacvičoval v Praci a v Blažovicích a hudební kritikou byly uznávány jeho hudební produkce spojených sborů praktického, blažovského a slavkovského, jež o vánocích a velikonocích zazpívaly na kůru kostela ve Slavkově i v Brně u Jezuitů.

Profesor Martínek zemřel náhle v noci 29. května 1962 na srdeční mrtvici, když seděl u svého pracovního stolu nad otevřeným breviářem a haldou rozevřených not. – V neděli 3. 6. 1962 se konal slavný Martínkův pohřeb. Za účasti asi 160 kněží vykonal pohřební obřad kapitulní vikář Dr. Josef Kratochvíl, kazatelem byl jeho osobní dobrý přítel arcikněz Inocenc Hanka, někdejší jeho spolupoutník palestinský. Na dva tisíce věřících z celého

okolí zaplnilo kostel a hřbitov pratecký.

Martínek měl skladatelský talent. Usilovným odborným studiem jej zvelebil. Stál pevně na základech liturgických a dovedl ceciliánské hledisko ztvárnit prvky lidové metodiky. Vážil si Janáčka a bylo mu jasné, že Janáček předbílá svou dobu nejméně o 50 let.

Martínek komponoval pro lidi a k oslavě Boží. Snažil se, aby jeho skladby byly proveditelné a přitom dbal na jakost invence, instrumentace i formy. Silnou stránkou jeho skladeb je právě jakostní instrumentace. Zanechal více jak sto nejrůznějších opusů. Mnoho z těch děl vyšla tiskem. Celé skladebné jeho dílo je uloženo v archivu konsistoře a zasluhovalo by si, aby bylo hudebně-vědecky prostudováno a po zásluze i náležitě oceněno.

Prof. Martínek se nezajímal o to, jakým slohem pracuje, zda bude nebo nebude oceněn kritikou. Komponoval tak, jak to jeho duch cítil, chtěl vždy odvést práci dobrou a poctivou. Tím vytvořil i svůj osobitý skladatelský sloh, nikým jiným nenapodobitelný.

Z velikého množství Martínkových skladeb jmenuje alespoň ty nejznámější:

10 Pange linqua pro mužský sbor (opus 1)
České sbory Boží Tělo (opus 16)
9 Pange linqua pro smíšený sbor (opus 18)
Te deum pro mužský sbor, varhany a orchestr (opus 24)
5 lidových koledových mší
Žarošická mše pastýřská

2 velké mše pro mužský sbor
Mše ke cti Krista Krále
Stabat Mater a různé duchovní sbory

Zajímavé jsou Koledové květy pro smíšený sbor z r. 1928, nahrané na gramofonové desky firmou Novitas. Ze světských skladeb pak Písně beze slov pro klavír, Valčík a Polka pro orchestr.

V Martínkovi odešla z kněžských řad výrazná postava skladatele, sbormistra a pedagoga.

Vývoj pokoncilní liturgické hudby dává Martínkovi v mnohém za pravdu: stát pevně na liturgických zásadách a přitom otevřít srdce zdravému národnímu svérázu. Cena Martínkových skladeb do budoucna je v tom, že jsou ve velkém měřítku použitelné i v obnovené liturgii, že mají invenční hloubku a překrásnou instrumentaci.

Literatura a prameny:

- Čs. Hudební slovník (Praha 1965 – II)
- Podlaha: Bibliografické (Praha 1923)
- Procházka: Do svaté země (CMD – Brno 1911)
- ACE – 1911, 1919, 1923, 1935
- Inocenc Haňka: Dva dopisy o Martínkovi (1974)
- Farní úřad Šaratice: Hudební archiv, skladby Martínkovy
- Rodina Kašpaříkova, Blažovice: Informace o Martínkovi (1974)
- Informace několika prateckých rodáků.

Dp. Antonín Lánik

Letní škola duchovní hudby *Convivium* 2019

sobota 17. – neděle 25. srpna

Klášter kapucínů
v Praze na Hradčanech

„Nemusíte být skvělí, abyste začali, ale musíte začít, abyste byli skvělí.“

Nadpis a zároveň citát autora Lese Browna vystihuje hlavní myšlenku tohoto článku. Zároveň bych ráda inspirovala ostatní k podobné bohubilé činnosti. Níže napsané řádky jsou důkazem, že s empatickým profesionálním vedením lze vytvořit jak přátelskou atmosféru, tak for-

Karol Frydrych

mující působení a ve výsledku sbor hodný kvalitního ocenění. Reč je o souboru **Collegium musicale bonum** ze Slavkova u Brna. Na první pohled docela obyčejný název, řeknete si, takových uskupení existují stovky. Přiznám se, že i mne tento pocit napadl. Ovšem po zaznění prvních tónů Mozartovy Spatzenmesse, kterou jsem si mohla vyslechnout právě v podání tohoto tělesa 10. března na letošní Valné hromadě jednoty Musica sacra v Brně, mě přesvědčilo o mém velkém omylu. Collegium musicale bonum určitě není sbor jako každý jiný. Ač je jeho historie poměrně krátká, má již za sebou celou řadu vynikajících koncertů. Letos v červenci oslaví, „teprve“ 5. výročí existence – u této příležitosti vznikl i tento článek. Pojdme se tedy na chvíli ponořit do historie tohoto uskupení:

2013 – Sbor vznikl sdružením 5 hudebníků, kteří působili při kostele sv. Mikuláše v Šaraticích patřící do okresu Vyškov. Jednalo se o Karola Frydrycha ze Slavkova u Brna (varhany, umělecký vedoucí), Martinu Tesáčkovou ze Slavkova u Brna (soprán), Blanku Robešovou ze Šaratic (mezzosoprán), Kristýnu Vladíkovou z Bošovic (soprán, housle) a Lenku Frie-

sovou z Koberčic (alt, flétna). Před tím, než zkraje července 2013 vytvořili ženský komorní sbor, provedli na šaratickém kůru (2011-2013) části ze *Stabat mater Giovanni Battisti Pergolesiho*, *Biblické písně Antonína Dvořáka*, *Liturgické písně*, op. 236 **Zdeňka Lukáše**, *Vložky k mimoliturgickým pobožnostem*, op. 13 **Vojtěcha Říhovského** aj. Startujícím společným projektem se stala premiéra skladby *Do domu Hospodina Vojtěcha Javory* v srpnu 2013 (tedy pouhý měsíc (!) po založení sboru) na nedělní hodové mši v Šaraticích a to u příležitosti výročí 110 let kostela. Na provedení se rovněž podílel Šaratický chrámový sbor; sólový part zpívala Kristýna Vladíková – absolventka Janáčkovy konzervatoře Ostrava a oboru Hudební výchova Pedagogické fakulty UPOL. Repertoár se poměrně rychle rozrůstal, pro sbor vznikly *Tři písně* prof. JAMU **Františka Gregora Emmerta** a *Regina coeli* někdejšího dirigenta opery Divadla Josefa Gregora-Tajovského v Banské Bystrici **Vojtěcha Javory**. Koncem srpna 2013 se „ženský komorní sbor“ přetransformoval na „smíšený komorní sbor“ a v tomto uskupení premiéroval Javorovo *Regina coeli* na konferenci Muzejní a vlastivědné společnosti Brno. Ke konci roku pak několikrát účinkoval při nedělních mších v Šaraticích a v průběhu Vánoc provedl celou *Žarošickou mši pastýřskou Zdeňka Zouhara*. Vrcholem roku 2013 byl hodinový vánoční koncert v Muzeu obce Žarošice. Sbor i v počtu 10 hudebníků pod vedením Karola Frydrycha dokázal dle recenze vytvořit nádhernou vánoční atmosféru.

2014 – Úspěšné vánoční koncerty v lednu (v Koberčicích a v Šaraticích) dostatečně nabudily sbor k další činnosti. Přestože hlavní hudební aktivitou byla další koncertní činnost (v Křenovicích, v Uherčicích u Hustopečí, v brněnské katedrále, v Hruškách u Brna a v Muzeu obce Žarošice), bylo třeba soustředit síly také na *Sborování* – nesoutěžní přehlídku jednoty Musica sacra konanou v sobotu 24. května 2014 v Šaraticích. Sbor se prezentoval skladbami: *Kyrie, Gloria* (Missa brevis in F, op. 21) **Zdeňka Fibicha**; *Dixit Dominus* No. 1, *Laudate Dominum* No. 5 (Vesperae minus solennes) **Bohuslava Matěje Černohorského** a *Tantum ergo* in D (KV 197) **Wolfganga Amadea Mozarta**. Těleso

poprvé doprovázel koncertní varhaník a pedagog JAMU **David Postránecký**. Výkon Collegium musicale bonum nadchl nejen Postráneckého, jenž se téhož dne stal jeho členem, ale též světově uznávaného hudebního historika a muzikologa prof. **Jiřího Sehnala**, na jehož doporučení předsednictvo Musica sacra jednomyslně rozhodlo pověřit slavkovský ansámbl účinkováním na devatenáctém ročníku *Svatocecilského setkání* v brněnské katedrále – záznam vysílala TV NOE. Tato slavnost stále zůstává nejvýznamnějším vystoupením tohoto uskupení. V průběhu roku 2014 došlo k několika změnám: počet členů se rozrostl na 26, připojením dalších instrumentalistů se sbor přirozeně transformoval na vokálně-instrumentální soubor a zároveň přesídlil ze Šaratic do Slavkova u Brna. Za přelomový proto můžeme považovat benefiční koncert (na podporu Karolinky – křesťanské mateřské školky ve Slavkově u Brna) 18. května v Křenovicích, kdy uskupení poprvé vystoupilo jako „vokálně-instrumentální soubor ze Slavkova u Brna“ se skladbami **Henry Purcella**, **Johanna Sebastiana Bacha**, **Giovanni Battisti Pergolesiho**, **Césara Francka**, **Wolfganga Amadea Mozarta** a dalších autorů. Repertoár byl uveden za doprovodu flétny, trubky, dvou houslí, varhan a tympanů. Sbor pokračoval v tvrdé práci při studování nových partitur. Zkoušel 2x týdně, vždy v úterý a ve čtvrtek od 19 do 21 hodin v sále slavkovské fary. Významnou událostí bezesporu byla premiéra mini-oratoria *Divotvůrkyni Moravy Zdeňka Pololánika*, uvedená v sobotu 1. listopadu 2014 v žarošickém kostele sv. Anny za přítomnosti autora. Mezi spolupracovníky souboru nalézáme několik absolventů konzervatoří či hudebních fakult, i proto kvalita souboru stoupá strmě vzhůru.

2015 – Jako v předchozích letech, i v tomto roce se sbor věnoval převážně koncertní činnosti. Uskutečnil jich celkem 7 a to k různým příležitostem, např. májový v Moravských Budějovicích, benefiční v Koberčicích, adventní v Uhřicích u Žarošic, vánoční v Šaraticích a v žarošickém muzeu, při Noci kostelů ve Slavkově u Brna nebo u příležitosti 20. výročí Slavkovské iniciativy smíření v Historickém sále zámku Slavkov-Austerlitz. V květnu soubor nesměl chybět na festivalu *Sbo-*

rování v Hustopečích, kde přednesl *Cum Sancto Spiritu* (Gloria in D, RV 589) **Antonia Vivaldiho**, tři části opusu *Vesperae minus solennes* a *Litaniae lauretanae* **Bohuslava Matěje Černohorského**. Prestižní pak bylo vystoupení při nedělní liturgii v Brně u Jezuitů – místu proslulém přítomností jedněch z nejlepších varhan (švýcarská firma Mathis Orgelbau AG, 2014, cena 35 mil. Kč) naší země. Ačkoli Collegium musicale bonum nemá statut chrámového sboru, účinkuje coby jediný pěvecký sbor ve Slavkově u Brna při nejdůležitějších slavnostech v místním kostele Vzkříšení Páně.

Repertoár souboru nadále těží z kvalitních děl především baroka a klasicismu, přičemž neméně významné místo zaujímají i skladby současných autorů, např. **Zdeňka Pololánika** či **Zdeňka Lukáše**. V souboru se držel stabilní počet 25 členů, z toho na koncerty průměrně docházelo asi 16 zpěváků a 8 instrumentalistů. Vystoupení byla doplněna kvalitním hudebním doprovodem z řad mnoha profesionálů včetně dirigentovy manželky Olgy (žákyní Petra Kolaře na Konzervatoři Brno). Úspěch samozřejmě nebyl zadarmo. Místy se teplota v kostelích pohybovala i kolem pouhých 3°C nebo nastala situace, kdy před koncertem byla zdravá jediná sopranistka či dokonce sbor během 10 dnů odzkoušel neuvěřitelných 17 hodin, za což si zaslouží velký obdiv.

2016 – Po hudební smrti v závěru roku 2015 sbor nezaháel a již 3. ledna 2016 měl koncert ve Slavkově u Brna, na který přišlo přes 200 posluchačů, což je na místní poměry velký úspěch. V březnu následoval koncert na Valné hromadě jednoty Musica sacra v Brně k počtě dvou jubilatů – hudebního historika prof. **Jiřího Sehnala** a regenschoriho zábrdovického kůru **Zdeňka Hatiny**. Během roku pak proběhly další 3 koncerty, nezbytné účinkování při slavnostních mších ve Slavkově, účast na pontifikální biřmovací mši či oslava 420 let od posvěcení kostela v Běhařovicích

u Znojma. Soubor se opět zúčastnil *Sborování* v Šaraticích – nesoutěžního festivalu dospělých sborů konaného pod hlavičkou brněnské jednoty Musica sacra. V průběhu roku měl 16 veřejných vystoupení různého zaměření a náročnosti. Po celý rok se sbor věnoval pilnému studování nového repertoáru. Za zmínku nyní stojí pár zajímavostí: Nejnáročnější skladbou v historii souboru se stala **Mozartova** *Missa brevis in B* (KV 275), její nácvik trval nepřetržitě šest měsíců s intencí provedení při výročí 600. výročí znaku města Slavkova u Brna (v témže roce zazněla též na dalších dvou koncertech, při slavení liturgie v brněnském jezuitském kostele a v Běhařovicích). Zkoušky sboru probíhaly pravidelně i v průběhu velkých prázdnin v režimu: úterý – muži, čtvrtek – ženy nebo celý sbor (19: 00–21: 00). Svatováclavský koncert ve Vyškově byl nejdelší, nejvíce navštívenou (cca 500 posluchačů) a nejprestižnější akcí roku – zúčastnili se ho i regionální politici. Zazněly na něm varhanní improvizace **Davidova Postráneckého** a např. skladby *Missa brevis in B* "Loretomesse" (KV 275) **Wolfganga Amadea Mozarta**; *Salvete, flores Martyrum* (Vesperae pro festo SS Innocentium, KL IV/5) **Johanna Michaela Haydna**; *Cum Sancto Spiritu* (Gloria in D, RV 589) **Antonia Vivaldiho**; *Suscepit Israel* (Magnificat in D, BWV 243) **Johanna Sebastiana Bacha** aj. Celý repertoár lze samozřejmě dohledat v programech či na stránkách sboru (www.sborcmb.cz). Dne 6. dubna 2016 odvysílal Český rozhlas Brno v pořadu Rendez-vous rozhovor se sbormistrem souboru včetně skladby *Cum Sancto Spiritu* **Antonia Vivaldiho** (nahrávka z vánočního koncertu 3. ledna 2016 ve Slavkově u Brna). V prosinci roku 2016 hudební skladatel **Pavol Krška** ze slovenské Turie zkomponoval pro Collegium musicale bonum opus *Stabat mater*.

2017 – Veřejná činnost Collegium musicale bonum se v roce 2017 skládala

převážně z koncertů. Samozřejmostí bylo účinkování na slavnostních liturgiích v průběhu roku, kde zajišťoval velice kvalitní a zároveň podstatnou hudební složku, včetně účasti na několika pontifikálních mších celebrowaných biskupem Mons. Pavlem Konzubulem. Mezi významné akce souboru bezesporu patřilo vystoupení u příležitosti 500 let výročí reformace v Husově sboru Církve československé husitské v Brně, jež vysílalo v přímém přenosu Radio Proglas. Tradicí se už stala účast na *Sborování*, tentokrát ve Křtinách u Brna. Stejně jako v roce 2016 i v průběhu roku 2017 soubor nastudoval a provedl další závažný opus **Wolfganga Amadea Mozarta** – *Missa in C* „Spatzenmesse“ (KV 220). Z nově nacvičeného repertoáru si dále zaslouží pozornost kantáta *Alles, was ihr tut mit Worten oder mit Werken* (BuxWV 4) **Dietricha Buxtehudeho**, *Cantate Domino* **Hanse Leo Hasslera**, *Salve Regina* **Karla Blažeje Kopřivy**, *Tollite hostias* (Oratorio de Noël, op. 12) **Camille Saint-Saëns** či *Graduale pastorale in G* **Františka Xavera Martina Lablera**, jež vyšlo v nové, muzikologicky spartované edici souboru. Koncertů se v průměru účastnilo 26 členů souboru; v nejsilnější 32členné sestavě ansámbly účinkoval tradičně o Vánocích. Nejnádhernější a zároveň nejtěžší skladbou souboru je **Mozartova** *Missa in C* „Spatzenmesse“ (KV 220). Notový materiál stál 7 500 Kč, nacvičení díla trvalo šest měsíců. Důležitou činností uměleckého vedoucího K. Frydrycha je rovněž spartace rukopisů dosud nevydaných pozoruhodných skladeb. Edice slavkovského ansámblu používají i profesionální dirigenti, mj. **Hilliard Patrick** z francouzského Perigordu. Dne 23. dubna 2017 odvysílalo Radio Proglas rozhovor s dirigentem souboru včetně skladby *Cum Sancto Spiritu* **Antonia**

Collegium musicale bonum
na nádvoří slavkovského zámku
11. 11. 2018

Svatováclavský koncert ve Vyškově

Vivaldiho. V roce 2017 ansámbl Collegium musicale bonum uskutečnil 20 hudebních vystoupení, což byl neplánovaný rekord.

2018 – Sbor nezahálel ani v tomto roce. Ačkoliv uplynulo sotva první pololetí, kromě jedné nehudební akce (Veletřh zájmových organizací na Dnech Slavkova) má na svém kontě již 12 vystoupení. Zatímco tříkrálový vánoční koncert ve Slavkově u Brna navštívilo přes 250 posluchačů, zatím poslední z pěti letošních koncertů se uskutečnil 27. května 2018 v Křenovicích u Slavkova a byl jubilejním třicátým koncertem.

Zdálo by se, že se blížíme na pomyslný konec, ale to našťástí platí jen o tomto článku. Soubor má bezesporu před sebou ještě mnoho plodných a efektivních let a stále strmě stoupá vzhůru, o čemž jsem se mohla osobně přesvědčit právě na Valné hromadě Musica sacra v březnu roku 2018, kde jsem byla osobně přítomna jejich provedení Mozartovy *Missa in C „Spatzenmesse“* (KV 220), uvedené při příležitosti 50. narozenin jejich spolupracovníka, zároveň regenschoriho brněnské katedrály sv. Petra a Pavla a profesora Konzervatoře Brno Petra Kolaře. Dílo to bylo nádherné a z provedení souborem Collegium musicale bonum jsem měla velice silný vjem. Mozartova mše nadchla i Petra Kolaře, takže slavkovský soubor vyzval k jejímu provedení v katedrále. Bohužel, bydliště na druhé straně republiky mi znemožňuje častější účast na vystoupeních Collegium musicale bonum, nicméně recenze, které slyším, jsou více než pozitivní.

Na závěr mi proto dovoluje poděkovat za nejen kvalitní zážitek z hudby, ale také za možnost získání nových zkušeností a vytvoření nového přátelství mezi mnou, dirigentem a ostatními členy. Sbor Collegium musicale bonum je důkazem, že se dá sloučit přátelské prostředí s profes-

sionálním a kvalitním výkonem a potvrzuje staré dobré pravidlo: „Když se chce, tak to jde“.

Blanka Kolářová

Profil Collegium musicale bonum

- Historie uskupení sahá do července 2013, kdy se ze sólově vystupujících hudebníků vyprofiloval výběr talentovaných zpěvaček a vznikl ženský komorní sbor Collegium musicale bonum.
- Sbor v průběhu prvního roku hledal svou dnešní podobu; nejen co do hlasového obsazení, ale také výběrem repertoáru.
- V červnu 2014 našel sbor zázemí na faře ve Slavkově u Brna, kde celoročně nacvičuje.
- Soubor dnes tvoří smíšený pěvecký sbor a instrumentalisté ze Slavkova u Brna a okolí.
- Soubor spolupracuje s profesionálními hudebníky.
- Za dobu své existence uvedl soubor na koncertech *Litaniae lauretanae a Vesperae minus solenne* Bohuslava Matěje Černohorského, *Missa brevis in F* Zdeňka Fibicha, *Missa brevis in B* (KV 275) a *Missa in C „Spatzenmesse“* (KV 220) Wolfganga Amadea Mozarta, *Žarošickou mši pastýřskou* Zdeňka Zouhara, části *Stabat mater* Giovanni Battisti Pergolesiho etc.
- Významné místo zaujímají rovněž premiéry soudobých autorů, např. minioratoria *Divotvůrkyni Moravy* Zdeňka Pololáníka.
- Pro sbor napsali skladby: František Gregor Emmert, Vojtěch Javora a Pavol Krška (SR).
- Soubor se věnuje koncertní činnosti, účinkuje též při slavení liturgie a účastní se přehlídek sborů.
- K významnějším projektům patřily koncerty uvedené na konferenci Muzejní a vlastivědné společnosti Brno v Žarošicích (2013), Svatocecilském setkání v brněnské katedrále (2014), 20. Slavkovské iniciativě smíření (2015), k poctě hudebního historika prof. Jiřího Sehnala a zábrdovického regenschoriho Zdeňka Hatiny na Valné hromadě jednoty Musica sacra v Brně (2016), Svatováclavský koncert ve Vyškově (2016), koncert u příležitosti 600. výročí znaku Slavkova u Brna (2016) a 500 let reformace (2017) či k poctě profesora brněnské konzervatoře Petra Kolaře na Valné hromadě jednoty Musica sacra v Brně (2018).
- V průběhu roku soubor uskuteční 15–20 hudebních produkcí.
- Soubor je neformální skupinou osob bez právní subjektivity.

Convivium 2018

pokračování ze strany 1

Gregoriánský chorál, chvály a kompletář vedl již podruhé **Marek Klein (SK)**, obdivuhodný svým entuziasmem pro chorální zpěv. Na Convivium s ním jezdí jeho vlastní rodinná schola čítající sedm osob (včetně jednoho batolete), která výrazně podporuje zpěv ve třídě a dokáže zkušeně vést chvály a kompletář. Marek dokáže sázet typograficky dokonalý materiál v chorální notaci se všemi neumami, značkami, poznámkami pod čarou, českým překladem textu atd. Díky tomu disponují kurzy např. vlastní verzí kompletáře s aktuálními texty. Poprvé byly na Convivium zařazeny rovněž chorální ranní chvály. Osobně jsem se obával nízké účasti, ale díky každodenní propagaci byla účast celý týden nad očekávání dobrá. Na chvály dokázalo vstávat hodinu před snídaní okolo třiceti lidí. Pan děkan velmi stál o propagaci hodiněk v ohláškách,

Martin Gester diriguje závěrečné vystoupení

dokonce žádal, aby byl kompletář posunutý na dřívější čas, protože prý ve 21:30 už nikdo nebude vycházet z domu. Zajímavé je, že se nakonec ke zpívanému kompletáři připojil jeden místní mladík a několik účastníků paralelně probíhajícího literárního workshopu, ale naopak nikdo z duchovních. Stejně tomu bývalo i v klášteře v Želivu. Zde pan opat projevoval velký zájem, ale ani on, ani bratři z klášteře se zpívaného kompletáře s frekventanty neúčastnili. Podotýkám, že kněží i řádoví bratři mají povinnost se hodinky denně modlit. Mohou je zpívat ve společenství s frekventanty nebo je rychle odříkat v soukromí, jak to dělají po zbytek roku.

DOKÁŽEME POSLOUCHAT

NEBO JEN MLUVIT?

Nabízí se otázka: Jsou dnes duchovní příliš zaneprázdnění, nemají čas nebo je v tom něco jiného, lenost, samotářství? Mohli bychom předpokládat, že duchovní i řeholníci se mohou cítit při své pastorační práci ve farnosti někdy unavení, osamělí a že návštěva živého společenství, které celý týden nadšeně zpívá a ukazuje, jak lze zvelebovat liturgii, nabídne osvěžení a podporu v jejich těžké službě. Ve skutečnosti se často setkáváme s nezájmem. Pokud organizujeme ve farnosti koncert nebo jiný program určený (také) pro farníky, kněz se nezúčastní. Setkáváte se s tím také? Neplatí to jen o duchovních, ale o nás obecně. Jak můžeme chtít, aby nás druzí poslouchali, navštěvovali naše akce, když sami nenasloucháme a ignorujeme projekty jiných?

Následující odstavce jsou zprávou o útrapách organizátora; jsou určeny k odlehčení a jen malinko k zamyšlení. Jsou pro ty čtenáře, kteří si myslí, že křesťané se liší od ostatních lidí tím, že jsou (by měli být) lepší.¹⁾ Můj otec na to říká: „Křesťané jsou stejní hříšníci, jako všichni ostatní, akorát vědí, co mají se svým hříchem dělat“ (mají institut zpovědi).

TŘI DUCHOVNÍ, TŘI OSOBNOSTI

Na Conviviu jsme uspořádali varhanní lektorský koncert v děkanském kostele, kvůli špatnému stavu varhan v klášteře. Děkan Martin Lanži pronesl uvítání, seznámil návštěvníky s historií kostelů Broumovska (prezentoval sebe a svá sdělení), pak odešel a vrátil se až po koncertě zamknout kostel. Přestože je muzikant, zpívá, v kanceláři má klávesy a kytaru, nepřišel ani na jiný koncert během týdne.

¹⁾ Pokud by platila tato úvaha, tak kněží by měli být ještě lepší než věřící laici. Podobně jako lze předpokládat, že profesionální sportovec je lepší než

Terry (Thierry) Fred Francoise si na závěrečné vystoupení vzal talisman, který mu vyrobili účastníci ve večerních dílnách.

Účastníci Convivia doprovodili zpěvem ranní mše o obou nedělích a uprostřed týdne 15. 8. na svátek Nanebevzetí Panny Marie. První nedělní mši sloužil P. František Hofman. Ohlásil konání letní školy a doprovodných akcí ve městě, vřele přivítal účastníky kurzů a vysvětloval, co se bude zpívat. Řekl, že v Broumově jsou zvyklí zpívat takové obyčejné ordinárium, ale dnes bude *Missa de angelis*, což je taková lepší, slavnostní mše. Vtipně využil situace, aby se strefil do farníků přibližně slovy: „To vaše zpívání v kostele není nic moc a bývám z toho smutný. Tak někdy vyrazím přes hranici do Polska. Tam zpívají nahlas, s nadšením a já se pak vracím osvěžen zpátky k vám“. Nakonec mše nadšeně poděkoval účastníkům a z jeho projevu byla cítit podpora a pochopení, že co děláme, má smysl. Tedy nejen, že jsme si přijeli zazpívat, ale ukázat účastníkům i místním, jak se dá dělat liturgická

Grzegorz Cebulski

hudba lépe.

Pan děkan Martin Lanži celebrou zbýlé dvě mše, byl korektně neutrální, ale nevyzařoval pozitivní emoce a rozhodně ne nadšení. Podle dostupných článků je děkan vysloveně akční, rekonstruuje varhany a kostely ze získaných dotací, ale při komunikaci je zvláštní. Je otevřený a přátelský, a v mžiku člověka setře nebo urazí. Podle místních obyvatel se s ním jedná obtížně a snad díky snaze vychovávat působí povýšeně. Možná šlo jen o antipatii k mé osobě. Lukáši Vendlovi, kterého jsem od druhého dne vysílal na všechna jednání místo sebe, řekl: „Já normálně takovej nejsem, já jsem hnusnej jenom na něj“. Pan děkan potřebuje vše přesně, domluvené dlouho dopředu a stresují ho překvapení. Vzhledem k tomu, že Convivium se v Broumově konalo poprvé, bylo vše trochu improvizované a na novém místě předem nevíte, co všechno nevíte.

Před začátkem kurzů jsme se domluvili, že se sejdem první den, v sobotu, až při-

Skutečné provedení duetu: "Peklo, kde je tvé vítězství?" Zleva: Lukáš Vendl, Jakub Burzyňski a Ondřej Šmíd.

jedeme. Pan děkan si nechal vyložit program celého týdne. Mše na svátek Nanebevzetí P. M. bývá v dřevěném hřbitovním kostele. Pan děkan se zeptal: „Chcete zpívat tam? Bude vám to vyhovovat? Máte dvacet minut? Je lepší, když vám to ukážu“. Tak jsme vyrazili svižným krokem přes Broumov. Cestou jsem musel vyprávět, kdo jsme, co děláme. Pan děkan vypadal, že má čas, zájem a je v pohodě. Ukázal mi krásný malovaný dřevěný kostel a já jsem ho ujistil, že se vejdem na kůr a vše je ideální. Cestou zpět na faru se zeptal: „Co byste ještě potřeboval?“ Postěžoval jsem si, že mi stále chybí klíče od klášterního kostela, který je ráno a večer zakódovaný. Představa, že budu muset oznámit, že ranní chvály a večerní kompletář se budou místo v krásném kostele odbývat v refektáři, byla skličující a nevěštila dobrý začátek. Pan děkan řekl: „Já vám pomůžu“. Vyrazili jsme ke klášteru. Netušil jsem, že za chvíli poznám úplně nový význam slova „pomoc“. Z fary do kláštera je to přes náměstí 5 minut, 270 m. Když jsme došli do poloviny náměstí, pan děkan náhle prohlásil: „Proč já vám pomáhám, to není moje věc, na to já vůbec nemám čas“. Pomyslel jsem si, že je

Vystoupení pravoslavné třídy, ve kterém uchvátilo niterné sólo Thierryho Francoise.

to zvláštní, ale neřekl jsem nic. V klášteře se pan děkan přátelsky zdravil s průvodci, po někom se ptal a pak začal telefonovat: „Nazdar, je tady takovej chlápek a on by chtěl večer klíče od kostela... Nejde? Jasně“. Položil telefon a řekl, že mám problém. Zastavil nějakou paní z agentury, která provozuje tvůrčí dílny v klášteře a řekl, abych jí vysvětlil, co potřebuji. Sotva jsem začal mluvit, prohlásil, že nemá čas, „ať si to pán vyřeší“ a odešel. Vedoucí v klášteře, který měl rozdělit služby průvodcům a nařídit, aby nám někdo odemkl, měl dovolenou a nebral telefon. V klášteře je ještě Ruda (Gereon Rudolf Holý), premonstrát ze Želiva, který je v klášteře celý den, stará se o kostel, ale bydlí v sedm kilometrů vzdáleném Šonově, kde pečuje o matku. Pro něj je v deset hodin večer pozdě. Bylo mi do breku. Jsme na křesťanském kurzu, v klášteře, potřebujeme do kostela a nikdo nám nepomůže. „Měl jste to mít domluvené“. To je těžké, když máte příslib, že nic není problém, a nevíte, co se pokazí.

Posléze se bezvýchodná situace začala obracet. Jak říká Josef Kšica: „Všichni jsme hodný lidi“. Vedoucí kláštera se ozval zpět a zařídil otevření kostela na večer. Za chvíli volal Ruda jako z podobenství o dvou bratrech, ten syn, který řekl otci, že nepůjde pracovat na pole, ale nakonec šel a říká: „Příteli, máte někoho? Tak pro mě ráno dojeďte, já vám otevřu.“ Nakonec Ruda přijel každé ráno sám, na kole nebo ho někdo ze sousedů vzal autem.

Přišla středa a zmiňovaná mše v dřevěném kostele. Myslel jsem, že ve všední den půjde z účastníků do kostela jen někdo, ale kupodivu zpívat a na vycházku do gotické-

Lukáš Vendl a Martin Gester,
varhanní koncert

ho kostelíka chtěli všichni. Usmyslel jsem si, že budu dokonalý; vše bude včas a precizně naplánované. Za žádnou cenu jsem nechtěl pana děkana, co nemá rád překvapení, provokovat; ale co naděláte. V kostelíku bylo po krátké chvíli jasné, že všichni se na kůr nevejdem. Polovina zpěváků byla ještě před kostelem a tlačila se na kůr. Na kůru nebylo k hnutí a vše nasvědčovalo tomu, že kůr se zřítí a z kostelíku založeného v 12. stol. zbyde rozvalina. Bylo zjevné, že někdo musí dolů do presbytáře. V rychlosti jsem rozhodl, že dvě třídy, logicky Choral a Pravoslaví, které nepotřebují doprovod, půjdou dolů a zbylé zůstanou na kůru. Lidé se začali po úzkých schodech pomalu sunout dolů. Šlo to tak pomalu, že to vypadalo, jakože někteří nezaslechli nový pokyn a snaží se proti proudu stále dostat nahoru. Konečně byli všichni dole, presbytář byl úplně plný. Přes dav nebylo vidět obětní

stůl. Otočil jsem se na kůr a tam nestál nikdo. Prostě jsem se spletl. Ty dvě třídy probíhaly v rozvrhu paralelně; kdo nebyl v jedné, chodil do druhé.

V tu chvíli vyšel zpoza oltáře pan děkan. Bylo jasné, že je zle. Začal jsem se omlouvat, tvrdit, že to není tak, jak to vypadá; že to nedělám schválně a že se ho rozhodně nesnažím naštvat. Nekřičel. Do začátku zbývalo jen pět minut. Kostelík se zatím zaplnil věřícími. Mezi nimi se tlačila část zpěváků zpět na kůr, odkud se před deseti minutami prodírali dolů. Mše již probíhala hladce, zpěv byl důstojnou oslavou, všichni se zapojili a nakonec byl každý rád, že se vypravil.

Poslední den po mši jsem se šel do sakristie rozloučit. Poděkoval jsem za vše a chtěl vyjádřit lítost a snahu o usmíření jsem řekl, že příště se budu snažit přijít dřív a vše přesně naplánovat. Aby to znělo osobněji, dodal jsem s úsměvem: „Ale je to těžké, nikoho jen tak nepředěláte.“ Pan děkan odvětil vážně: „Tak to radši vůbec nechoďte.“ Chvilí jsem zaraženě stál, abych se ujistil, že se nejednalo o vtip a že skutečně nejsme nad věcí. Pak jsem pozdravil a odešel. Cestou jsem přemýšlel o té větě. Pan děkan musí mít s tímto přístupem logicky prázdnou ve zповědnici nebo v kostele. Každému nařídí, aby se změnil. Chudák se polepší, a jsa dokonalý, nemusí ke zповědění. A kdo se nezměnil, na toho platí věta, ať už nechodí. Tak by postupně v kostele ani ve zповědnici nikdo nezbyl.

VARHANNÍ KONCERT

Varhanní lektorský koncert jsme proložili áriemi z Handlova oratoria *Mesiáš*. Na úvod zahrál Lukáš Vendl ouverturu z opery *Rinaldo*. Polský kontratenorista Jakub Burzyński chtěl zpívat duet *O death, where is thy sting?* nebo-li: „Kde je, smrti, tvá zbraň? Kde je, peklo, tvé vítězství?“ K tomu se ideálně hodí ilustrační fotografie s lebkou na titulu (z jiné zkoušky), která věrně vystihuje náladu na Conviviu. Obrázek na Jakubově triku je z flitrů. Když se pohladí směrem nahoru, změní se lebka v květinu. Šmidovy africké *dashiki* hazušky se již dříve zalíbily Thierrymu a letos přijel se svými modely. Dlužno přiznat, že jeho košile jsou na pohled kvalitnější a on díky barvě pleti (afro-francouz) vyznačuje větší charizma. Druhý duet z *Mesiáše*, árie pro alt a soprán *He shall feed His flock*, jsme přednesli s českým textem: „Pán bude pást stádo jako pastýř“, který upravil František Šmíd. Přestože české překlady árií (úpravy) se nepovažují za vhodné pro koncertní provedení, do liturgie, pokud se čte identický text, se skvěle hodí.

Na připomenutí výročí nedožitých 85. narozenin významného českého skladatele a člena SDH Karla Skleničky (1933–2001) jsme na koncert zařadili jeho sponsoriální Žalm 23 „Hospodin je můj pastýř“. Je to nádherný málo známý kus; hodí se mj. na pohřební obřady. Jakub se roztomile naučil česky sudé verše a Lukáš přidal jazzové improvizace. Záznam z koncertu lze najít na YouTube.

Varhany v děkanském kostele prošly před půl rokem rekonstrukcí. Nebyly rozladěné jako ty klášterní, ale koncert na ně hrát

Vystoupení třídy spiritual a gospel

nešle; Staré táhlo klávesy v hracím stole bylo zkroucené a stále přezníval (visel) tón b'. Lukáš se rozhodl varhany na koncert opravit. Táhlo zatížil tím, co bylo k dispozici. Přes zavírací špendlík, který ležel na kůru, pověsil na táhlo svítilnu, kancelářskou sešíváčku a... klíče od kůru. Byla to hrůzná situace. Strašně jsem se bál a představoval jsem si, jak s prázdnýma rukama říkám panu děkanovi: „My jsme ty klíče hodili do varhan“. Po koncertě Lukáš všechny předměty z varhan odstranil a vlezl na pedálnici v prázdném kostele zahrál jako Mozart ve filmu Amadeus (viz foto). Pan děkan ze zdola zavola, že to by už stačilo, už je to dlouhé, a z kostela nás vyhnal. Lukáš mu na konci týdne varhany stejně opravil.

Lukáš Vendl jako Amadeus. Po koncertě uvedl varhany do původního stavu; odstranil závaží (klíče od kostela) zavěšené v hracím stole a klávesa b' se opět přestala vracet.

POSTŘEHY

Seminář pravoslavné hudby vedl charismatický otec Grigorij, **Grzegorz Cebulski** z Wroclavi, který byl na kurzech již několikrát a veřejnosti je znám ze Svatováclavských slavností, kde se svým souborem vystoupil naposledy v roce 2017. Zdálo by se, že repertoár pravoslavných zpěvů není tak atraktivní, jako barokní polyfonie, ale třída Pravoslaví je vždy populární. **Terry (Thierry) Fred Francoise** vedl tradičně seminář gospelů a spirituálů. Vystoupení jeho třídy na závěr koncertu bylo samozřejmě strhující. Thierry měl dopoledne volno a chodil s frekventanty na pravoslavný seminář. Úžasným překvapením bylo slyšet černocho zpívat s gospelovým nasazením s pravoslavnou třídou basové sólo. V takových chvílích cítíte, že práce s pořádáním kurzů má smysl. Podobně emotivní bývá také vystoupení dětské třídy s Janou Svobodovou (Březovskou).

K výročí Antonína Tučapského nastudoval Lukáš Vendl moteto *Pater mi* ze sbírky postních motet. Zdánlivě nelehká skladba je vlastně dvousborová, má ve skutečnosti oddělené mužské a ženské hlasy, které se imitují. Skladbu jsme provedli z bočních empor klášterního kostela. Na zkoušce se ukázalo, že je možné skladbu zpívat z protilehlých empor, ale stereo efekt nebyl v akustice kostela úplně zřetelný. Na provedení jsme mužské hlasy umístili na levé empoře zcela dopředu k presbytáři, zatímco ženské hlasy zůstaly na pravé straně vzadu u hlavního kůru. Klenba při zpěvu z bočních empor sráží zvuk do lodi kostela a vytváří ideální akustiku. Stereo efekt v takovém případě je skutečně mocný. Odvahu při experimentování s akustikou u dvousborových a imitačních děl lze rozhodně doporučit. Postavení dvou sborů vedle sebe před diváky je sice provozně bezpečné, ale ochudí celkový zamýšlený efekt.

Společný projekt kurzů vedl **Martin Gester**, dirigent, varhaník a cembalista ze Štrasburku (FR), známý odborník na barokní hudbu, s množstvím nahrávek, které pořídil se svým souborem Le Parlement de Musique. Společný projekt byl věnován nastudování mše Charlese Gounoda (výročí 200 let od narození) *Missa Choralis*. Ve svém semináři Martin Gester dále nastudoval dvě moteta Marc-Antoine Charpentiera pro sóla a sbor (s houslemi a bc). Martin prokázal, že je opravdový odborník a k interpretaci francouzské hudby přistupoval zcela správně. Vysvětloval provádění ozdob, dělil se o detailní poznatky, srovnával mínění různých francouzských autorů a známých interpretů. V tom ohledu byly jeho semináře rozhodně přínosné. Povědomost o interpretaci francouzské hudby u nás nebývá vždy dobrá a intuitivní přístup pouze na základě zkušenosti s italským a německým

Jakub Burzyňski

repertoárem bohužel pro odpovídající znění nestačí. Martin propaguje využívání Youtube a učení se analýzou nahrávek. Vyžaduje poslech i od svých hudebníků doma. Je zřejmé, že existuje i zcela opačný přístup: snaha pochopit a vystavět dílo na základě znalosti interpretačních pravidel, dobové a místní praxe a autorova stylu. Teprve následně konfrontovat získaný názor s realizacemi kolegů z nahrávek. Rčení „Víc hlav víc ví“ bohužel neplatí. Naopak potřebujeme jednoho, kdo ví. V hudbě se bohužel víc než v exaktních oborech setkáváme s opakem. Situace, kdy

„to se tak dělá“, „všichni to dělají stejně“, neznamená, že to je správně; jen se to těžko vyvrací. Martin je sportovec, každý den jezdí na kole a na svůj věk je velice aktivní a činorodý. Bohužel se ukázaly i nedostatky, které představují pro práci na kurzech s neprofesionálními hudebníky zcela zásadní problém. Pokusíme se je popsat pozitivně podle Tosiho teze: „Nejvíce se může poučit z chyb druhých“. Pro vnímavého studenta mohou být i nedostatky ve výuce přínosné.

Na kurzech je nejdůležitější pozitivní přístup. Účastníci si musejí lektora zamilovat a prázdninový týden si užít. Odbornost a výkon jsou vlastně druhotné. Martin neuměl pracovat s časem. Na první zkoušce neprošel ze mše ani celé Kyrie; po dvou dnech byl uprostřed Gloria. Místo nácvičku zpěvu (opakování) se uchyloval k opravám a dlouhým komentářům, které byly často negativistické. Notový materiál na Charpentierovy loretánské litanie nebyl dobře čitelný, což působilo další komplikace. Nepřál si tlumočení, frekventanti zjišťovali, že nerozumějí minimálně interpretačním termínům, ztráceli pozornost a zájem. Přes opakované upozornění nedokázal končit ve stanoveném čase, čímž se narušoval rozvrh ostatních skupin. Objevily se ospravedňující názory, že pracuje s profesionály a není zvyklý pracovat na kurzech s amatéry. Domnívám se, že velikost dirigenta i hudebníka se projevuje zejména v tom, že správně zváží možnosti a docílí nejlepšího výsledku s prostředky, které má k dispozici. Toto považuji za zásadní dovednost a zejména přínos na kurzech. Martin nedokázal díla dostatečně nacvičit, i na provedení snižoval sebevědomí, působil stres a negativní náladu. To se projevilo zbytečnými chybami při sobotním koncertě a zejména při závěrečné nedělní mši.

Kontratenorista a dirigent **Jakub Burzyňski** z Varšavy vedl sólový zpěv a barokní ansámbl a byl pravým opakem.

Klášteřínský kostel sv. Vojtěcha, vystoupení třídy spirituálů.

Výstava výrobků dětských tříd.

Vždy milý a nad věci získal snadno oblibu účastníků. Nastudováním populárního závěrečného lamenta a sboru *Plorate* z Carissimiho oratoria *Jephthe* zanechal hlubokou vzpomínku. *Plorate* se mělo provést také na nedělní mši, kam se ovšem nehodilo. V kostele se ukázalo, že v týdnu zemřel kněz z nedaleké farnosti. Pan děkan mu věnoval vzpomínku v kázání a v přímlovách a náhle se *Plorate* na obětování hodilo výborně.

Ondřej Šmíd